

[Johs. E. Larsen.]

enighed om, at denne lovgivning, sådan som også det foreliggende lovforslag forudsætter det, bør videreføres med de ændringer, man udfra indhøstede erfaringer og udviklingen indenfor fiskerierhvervet må anse for fornødne.

Udvalget har under sit arbejde indgående drøftet de bestemmelser, hvor lovforslaget afviger fra den nugældende kvalitetslov, og har derpå med tilslutning fra den højtærede fiskeriminister stillet de i betænkningen anførte ændringsforslag.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2 er af rent sproglig karakter.

Ændringsforslag nr. 3 til § 42 pålægger fiskeriministeren at forhandle med kvalitetsudvalget angående de forskrifter, der fastsættes for indretning og udstyr m. v. af fisketorve og fiskerihavne. Desuden fastsættes det, at disse forskrifter begrænses til kun at angå regler af sundhedsmæssig og kvalitetsmæssig karakter.

Ændringsforslag nr. 4, ligeledes til § 42, lemper forslaget bestemmelser en del med hensyn til dambrugerens pligt til at søge auto-isation.

Endelig er der ændringsforslag nr. 5, hvor det vedrørende den i § 44 nævnte afgift til fremme af afsætning af fisk og fiskevarer bestemmes, at ministeren skal forhandle med kvalitetsudvalget, inden særlig afgift fastsættes.

Jeg skal med disse bemærkninger på det samlede udvalgs vegne indstille lovforslaget med de anførte ændringer til vedtagelse.

Fiskeriministeren (Chr. Christiansen): Jeg vil gerne takke det ærede udvalg for det grundige arbejde, som lovforslaget har været genstand for, og skal anbefale de stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret, §§ 4—30, ændringsforslag nr. 2, § 31, således ændret; §§ 32—41, ændringsforslag nr. 3 og 4, § 42, således ændret, § 43, ændringsforslag nr. 5, § 44, således ændret, og §§ 45—47

vedtoges uden afstemning.

Formanden: § 47, stk. 2, vil i overensstemmelse med den højtærede fiskeriministers

udtalelse ved første behandling blive udtaget af lovforslaget.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om landbrugsministerens redegørelse til folketinget af 31. marts 1954.

(Landbrugsministerens redegørelse findes i tidenden sp. 4714).

Sagen sættes til forhandling.

Aksel Møller: Allerførst skylder jeg den højtærede landbrugsminister en tak, fordi han for nogle dage siden fulgte min opfordring til at skaffe mulighed for denne forhandling. Jeg finder det i og for sig lykkeligt, at der nu i den nye forretningsorden er åbnet en chance for, at vi her i det høje ting kan diskutere almene anliggender, uden at man på forhånd venter, der til en sådan diskussion skal knytte sig en afstemning, hvorved man tager stilling for eller imod regeringens gerning. Jeg tror, den form vil kunne bidrage til, at folketinget bliver et sted, hvorfra et mere alment kendskab til nogle betydningsfulde spørgsmål kan sprede sig ud i befolkningen og dermed lette forståelsen for den politik, vort land må føre. Det, at man gennem en forhandling her i tinget kan tilvejebringe klarhed over motiverne for vigtige regeringsbeslutninger, er lykkeligt, ikke mindst lykkeligt, hvis man kan gøre det sådan, at der ikke på forhånd ventes nogen politisk tilkendegivelse fra det høje ting i den anledning.

Man må vel nok sige, at den sag, der her er til forhandling, og som den højtærede landbrugsminister redegjorde for for nogle dage siden, drejer sig om en meget vigtig regeringsbeslutning og en meget vigtig handling med hensyn til vort lands økonomiske fremtid. En reduktion af landets dollareksport med den følge, at nye markeder, som man netop var ved at trænge ind på, påny kunne lukkes for os eller fortabes i stagnation, er en meget alvorlig sag. Den

[Aksel Møller.]

højtærede landbrugsminister har jo, og her taler jeg om den højtærede ministers formelle rettigheder, i sin hånd at udstede eksporttilladelser, og derfor er ansvaret for den rigtige afgørelse med hensyn til eksporttilladelsernes fordeling hans ansvar. Jeg skal naturligvis gerne erkende, at den højtærede minister har været stillet overfor en meget vanskelig afgørelse, og betydelige organisationer har kunnet øve en dominerende indflydelse. Spørgsmålet er blot, om der ikke kunne have været valgt andre udveje end dem, ministeren valgte, da han beseglede forliget mellem eksportslagterierne på den ene side og kødindustriens sammenlutning på den anden. Det er dette spørgsmål, som jeg synes denne forhandling bør dreje sig om.

Det vil nok ikke være nødvendigt at gøre mange bemærkninger om Danmarks nuværende afhængige stilling af eksportindtægterne eller om nødvendigheden af, at disse indtægter i størst mulig udstrækning falder i hård valuta. Den højtærede handelsminister fremsatte forleden dag nogle udtalelser, som, forekom det mig, var ret alarmerende. Hun talte meget alvorligt og indtrængende om nødvendigheden af, at vi forøgede vor eksport, og der er desværre tydelige tegn på, at vor valutastilling er på vej ind i en farezone. Der er derfor grund for os alle til at ofre eksportområdet i vor økonomi den allerstørste opmærksomhed. Vi har erfaringer for, hvad et valutaunderskud kan kræve af hård finanspolitik og stram kreditpolitik, men disse skarpe våben i vort lands økonomi behøver dog kun at komme til anvendelse i større udstrækning, hvis vi undlader at føre en kraftig og målbevidst handelspolitik, en handelspolitik, som i sine konsekvenser forudsætter, at vi er villige til for en kortere eller længere tid endog at give afkald på dele af hjemmemarkedets forsyning til fordel for eksporten.

Spørgsmålet om Danmarks eksport af fæsk er et af de vigtigste indenfor hele eksportområdet. Vi ved jo alle, at den senere tids udvikling har medført, at Storbritannien er kommet ind i en situation, som gør det ønskeligt for dette land, at den danske baconleverance helt ud opfyldes, i alt fald helt ud i den udstrækning, som er aftalt i

den dansk-engelske baconaftale, men vi ved også, at da denne aftale blev indgået i sommeren 1953, henstillede englænderne, at Danmark søgte at udnytte eksportmulighederne til tredieland, og at de i det hele taget var betænkelige ved den store danske baconproduktion, som de tilmed ønskede begrænset.

Det er på baggrund af disse fra engelsk side udtalte udsigter til, at det engelske marked ikke ville være i stand til at aftage hele vor eksport, at tredielandseksporten er blevet udviklet så kraftigt, som tilfældet er, og har den betydning for os fremover, som vi alle ved den har.

Den vigtigste side af denne tredielandseksport er i denne forbindelse dåseskinkerne. Selvom jeg måske nok kunne føle megen trang til at stille den højtærede landbrugsminister overfor spørgsmålet om soeksporten og hele denne eksports stilling i nye handelsaftaler, skal jeg lade dette problem falde og alene holde mig til det, som kan have en varigere interesse for Danmarks økonomi, opbygningen af et marked for de danske dåseskinker.

Denne skinkeeksport betød — og det nævner jeg for at afmale den baggrund, hvorpå denne sag diskuteres — i 1952 et samlet beløb på 58,7 mill. kr. i dollars og i 1953 111,6 mill. kr. i dollars. I det hele taget — altså også med eksport til andre lande end dollarlande — var denne eksport i 1952 på 81,9 millioner og i 1953 på 136,4 millioner. Som man ser, er disse tal af overmåde stor betydning for hele vor eksport, og det er karakteristisk, at de også, når vi erindrer den højtærede landbrugsministers redegørelse for tallene, har været i en hastig vækst i løbet af de sidste år.

Af ministerens redegørelse fremgik det, at der nu finder en nedskæring sted, som ikke blot truer med at standse al yderligere vækst i disse eksporttal, men tilmed skærer en væsentlig del af den senere tids stigning bort. Hvad har den højtærede landbrugsminister at sige til begrundelse for, at han valgte denne nedskæring fremfor at søge andre udveje for opretholdelse og videre udvikling af denne eksport? Jeg forstår, at den væsentligste grund er, at England ønsker aftalen med de danske slagterier opfyldt ganske uanset de gode råd, som man fra engelsk side gav forrige sommer, da man

[Aksel Møller.]

rådede Danmark til at udvikle andre markeder. Jeg ser intet i den højtærede ministers redegørelse, der forklarer, hvilke forestillinger den danske stat har gjort overfor England i den anledning. Nu ved vi selvfølgelig allesammen, at den dansk-britiske baconaftale er af privat karakter, eller jeg må måske bruge udtrykket: af mere privat karakter, men jeg må gå ud fra, at den danske regering ikke derfor har følt sig afskåret fra at forsvare Danmarks eksportinteresser ved direkte at træde i forbindelse med den engelske regering, for jeg ved efter alt, hvad der er sagt fra regeringens side, at den danske regerings synspunkt er at udvikle eksporten og at se det som en livsbetingelse for Danmark, at eksporten, også på andre områder, udvikles.

Derfor går jeg ud fra, at det har været regeringens ønske at sikre det, som var vundet på andre eksportmarkeder end det engelske, og man må vel gå ud fra, at vort officielle apparat har været stillet til rådighed for at bibringe den engelske regering et indtryk af vore interesser og dermed åbne mulighed for, at den forhandling, der blev ført herhjemme om disse spørgsmål, kunne føre til en foreløbig lempelse af kravene til den private aftale. Jeg savner forudsætninger for at kunne bedømme, hvorvidt fortolkningen af denne aftale i det hele taget tager tilstrækkeligt hensyn til Danmarks almindelige interesser. Såsnart talen er om at klare den opståede misère ved, at hjemmemarkedet i de nærmeste måneder giver afkald på en del af sit flæskeforbrug, anføres det også af den højtærede landbrugsminister, at England skulle være berettiget til at forlange 90 pct. selv af en eksport stammende fra hjemmemarkedets forbrug. Kan det virkelig være rigtigt? Har den danske regering undersøgt dette spørgsmål hos englænderne? På forhånd skulle man vel egentlig tro, at England kunne forstå vor situation og ville vise imødekommenhed, især hvis Danmark på bekostning af sit hjemlige flæskeforbrug kæmpede for at bevare de

nye markeder, som England dog selv under forhandlingerne sidste sommer har rådet os til at udbygge. Hvem fortolker denne aftale? Det kan da ikke være således, at regeringen overhovedet ingen indflydelse har på fortolkningen af aftalen. Der indgås adskillige handelskontrakter i dette land, som regeringens organer enten her eller i udlandet på det ene eller det andet tidspunkt må beskæftige sig med, og derfor ville det vel ikke have været urimeligt, om den høje regering også havde beskæftiget sig med fortolkningen af denne.

Dertil vil jeg yderligere føje, at baconaftalen, såvidt jeg kan se, kun omfatter baconsvin, d. v. s. svin, som vejer omkring 80 kg. Fortolker den højtærede landbrugsminister nu denne bestemmelse således, at også en skinkeeksport fra svin med højere vægt skal indgå i den kvote, hvoraf England har krav på 90 pct.? Det vil dog være ganske værdifuldt at vide, på hvis side den højtærede landbrugsminister har stillet sig i dette fortolkningsspørgsmål.

Har regeringen i denne forbindelse overvejet at søge eksporten sikret ved en midlertidig begrænsning af hjemmemarkedets forbrug? Jeg er ikke blind for, hvilke vanskeligheder en sådan handling kan medføre for regeringen, men indtil jeg har hørt gode grunde for det modsatte, ville jeg dog tro, at her var en naturlig udvej. De danske forbrugere og det danske folk i det hele taget er jo fornuftige mennesker, der forlængst har lært, hvad et valutaunderskud betyder, og hvilken stærk stilling vi har i hele vor handelspolitik, når vi kan skaffe os dollars. Hvis regeringen har den samme opfattelse af det danske folk som jeg, skulle det vel ikke være vanskeligt for den og for os andre at appellere til befolkningens forståelse og bede den give afkald på en del af hjemmemarkedets forbrug. Det er meget vigtigt for afgørelsen af, om man tør tage et sådant skridt, og hvilke konsekvenser det eventuelt måtte medføre, at man danner sig en forestilling om, hvor meget man kunne forlange fra hjemmemarkedet.

[Aksel Møller.]

Jeg har prøvet at danne mig et indtryk af, hvad det ville betyde for hjemmemarkedsforsyningen, om man gav afkald på det, der skulle til for i hvert fald at opretholde eksporten af skinke på det niveau, den efterhånden har arbejdet sig op på, og dermed altså undgik enhver nedskæring, og jeg indrømmer, at det ville dreje sig om skinkerne fra ca. 7 000 til 8 000 svin pr. uge af et samlet forbrug på ca. 45 000 svin om ugen. Jeg kan imidlertid ikke se, at disse tal er så store, at det nødvendigvis skulle føre til restriktioner af den ene eller den anden art, om man fulgte den fremgangsmåde, jeg her nævner. Efter at skinkeproduktionen til eksport er blevet begrænset ved den beslutning, den højtærede landbrugsminister har taget, eller for at sige det på en anden måde ved det forlig, som den højtærede landbrugsminister har stået fadder til, er priserne på skinke faldet betydeligt. Samtidig strammes prisen på andre dele af svin, en naturlig følge af, at et svin i starten er en helhed. Hvis antallet af skinker til eksport igen forøges, har man derfor grund til at vente, at priserne på andre dele af svinet igen vil vise en vigende tendens.

Vi kommer nu snart til den tid på året, da det hjemlige forbrug af flæsk efter al erfaring alligevel er nedadgående, i hvert tilfælde falder den første del af denne årstid sammen med højsæsonen for skinkeeksporten. Det er derfor nu, handlingen bør foretages, hvis vi ikke påny skal se et dansk fremstød mislykkes.

Jeg opfordrer derfor den højtærede landbrugsminister til at lytte til dette råd om at bevare markederne ved at begrænse vort eget forbrug og ved at søge en sådan fortolkning af de trufne aftaler, at Danmarks interesser og mulighed for udvikling af produktionen og eksporten stadig bevares.

Poul Hansen (Kalundborg): Jeg kan på den socialdemokratiske gruppes vegne takke den højtærede landbrugsminister for redegørelsen forleden. Vi beklager naturligvis ligesom formentlig alle andre i denne sal, at det for at sikre den aftalte baconeksport til England har været nødvendigt at gennemføre en midlertidig begrænsning af kødkonserveseksporten til dollarområdet. Vi

beklager det så meget mere, som vi helt fra 1930'erne har gjort os til talsmænd for den størst mulige spredning af dansk eksport, og jeg er sikker på, at denne beklagelse deles af den højtærede landbrugsminister, om hvem jeg ved, at han lægger stor vægt på dollareksporten og tredielandseksporten i det hele taget. Men i den situation, som opstod ved den manglende opfyldelse af Englandsaftalen, måtte der gribes ind, og den ordning, som nu er truffet ved aftalen mellem eksportslagterierne og kødkonservesindustrien, og som landbrugsministeren har godkendt, må formentlig under de givne omstændigheder betragtes som den mest hensigtsmæssige. Vi lægger fra vor side vægt på, at dollareksporten opretholdes i et omfang, der overstiger niveauet i 1953, og at kødkonservesindustrien har givet udtryk for, at den på dette grundlag mener sig i stand til at opretholde forbindelserne med de amerikanske markeder og at opretholde beskæftigelsen i fabrikkerne. Jeg vil også gerne understrege, at vi i høj grad betragter ordningen som midlertidig.

Den tanke har været fremme og kom også til udtryk i det ærede medlem hr. Aksel Møllers bemærkninger før, at man blot kunne have begrænset forsyningen af det danske hjemmemarked og på den måde have klaret situationen. Jeg har dels i aviser og dels nu gennem det ærede medlems tale her hørt den tanke fremsat, at det skulle kunne lade sig gøre at klare problemet ved en endog meget lidt indgribende foranstaltning, der ikke vil genere de danske forbrugere væsentligt. Jeg går ud fra, at den højtærede landbrugsminister under diskussionens videre forløb vil belyse holdbarheden af de tanker og forslag, som i så henseende har været fremme, og jeg skal for vort vedkommende derfor kun sige, at vi har meget lidt sympati for foranstaltninger, som vil føre til en egentlig underforsyning på hjemmemarkedet. Skulle nemlig noget sådant gennemføres på et fuldt retfærdigt grundlag, melder sig jo både spørgsmålet om rationering og spørgsmålet om maksimalpriser, og jeg tror ikke, at ret mange, og navnlig ikke af dem der i dag kræver en sådan begrænsning af hjemmemarkedsforbruget, vil være rede til restriktioner af denne art. Men jeg kan ikke se, at man, hvis der skal være tale om en væsentlig

[Poul Hansen (Kalundborg).]

begrænsning af hjemmemarkedsforbruget, og det skal gøres på en retfærdig måde, rimelig overfor befolkningen, kan komme uden om en drøftelse af disse ting. Vil man nemlig ikke det, må følgen af en underforsyning uundgåeligt blive prisstigninger, som lige så uundgåeligt vil ramme hårdst blandt den mindre bemidlede del af befolkningen, og en sådan løsning af det øjeblikkelige problem ville ikke være rimelig; den ville have en kedelig social slagside.

Iøvrigt må jeg måske her indskyde, at det kan jo nok fremkalde nogen undren, at de samme kredse, som har været førende i kravet om liberalisering af importen, som har krævet store valutabeløb stillet til rådighed for bilimport, og som har krævet alle restriktioner på det hjemlige forbrug iøvrigt opgivet, nu kræver forsyningen med levnedsmidler belagt med restriktioner — for det er jo i virkeligheden det, der til syvende og sidst er tale om. Men sådan har den såkaldte liberale front sine charmerende planøkonomiske nuancer.

Det spørgsmål, vi diskuterer i dag, giver mig anledning til endnu en enkelt bemærkning. Vi har alle i sin tid fået tilsendt De samvirkende danske Landboforeningers udtalelse af 22. januar i år. I denne udtalelse fandtes et afsnit, som kun kunne forstås som en opfordring til landmændene om at holde igen på svineproduktionen, og det faldt nøje sammen med de taler, som landboforeningernes formand og Landbrugsrådets præsident, det tidligere medlem af dette høje ting hr. Hans Pinstrup har holdt på møder ud over landet. Man tør nok sige, at både landboforeningernes udtalelse og hr. Pinstrups taler kom til at stå i en særegen belysning ved den situation, som indtrådte kort efter udtalelsens vedtagelse. Jeg finder, det er fuldt forståeligt, at mange landmænd spurgte sig selv, hvad de skulle tro, og kom i tvivl om deres lederes evne til at spå, og det er også fuldt forståeligt, at ledende folk indenfor partiet venstre følte trang til at tage afstand fra deres partifælle hr. Pinstrups agitation.

Jeg har bemærket, at man har forsøgt at forsvare udtalelsen fra landboforeningerne med, at den ikke tog sigte på den nuværende, men på en fremtidig situation, men selv med al skyldig hensyntagen hertil må

man dog vistnok spørge, om det var rigtig vejledning, der blev givet. Jeg er tilbøjelig til at give det ærede medlem hr. Erik Eriksen ret, når han i en tale fornylig pegede på, at industrialiseringen går sin gang verden over, og at der er en afgørende sammenhæng mellem industrialisering og levefod. Jeg forstår det ærede medlems opfattelse derhen, at med en øget levefod skabes også et øget behov for forædlede landbrugsprodukter, og at landbruget derfor ikke med henblik på fremtiden ved nedsættelse af produktionen skal afskære sig fra at få fodfæste på nye markeder. Jeg synes, at den sag og den situation, som er sat til forhandling i dag, nok kan virke som en understregning af dette synspunkt og som, tør man måske sige, en art desavouering af den vejledning, som fra landboforeningernes side er givet landmændene.

Sønderup: Jeg vil gerne indledningsvis anføre, at det er uhyre interessant at lægge mærke til, at når vi står i kritiske situationer i forbindelse med de udsigter, der tegner sig for vor eksport, og de følger, de kan have for samfundet som helhed, så kommer der pludselig til orde en påfaldende stærk interesse for landbrugets valutaskabende betydning. Det havde unægtelig været kært, om man til daglig havde kunnet blive præsenteret for en interesse som den, der altså almindeligvis kun viser sig i ekstraordinære situationer.

Den højtærede minister gav i forrige uge en udførlig redegørelse for den situation, der er opstået omkring flæskeeksporten, og mit parti tager denne redegørelse til efterretning. Jeg synes, at ministeren har optrådt korrekt og forstandigt i hele denne sag. Hans indsats har jo været af rådgivende og vejledende art; formelt er det ministeren, der har afgørelsen, men reelt er det salgsorganisationernes folk, der har ansvaret. Det princip blev i sin tid knæsat, da det ærede medlem hr. Erik Eriksen var landbrugsminister. Det er ligetil, at det må være producenterne, der har det afgørende ord at sige med hensyn til deres varers afsætning og prisforhold.

Jeg tror nok, at jeg uden overdrivelse kan sige, at bacon er et af de produkter, der er mest afhængigt af de såkaldte spisevaner, og derfor er de øgede afsætningsmuligheder

[Sønderup.]

til de såkaldte tredielande, der er kommet til at foreligge i større omfang end ventet, i og for sig noget forholdsvis uforudset, og jeg kan heller ikke være enig i, at det forløb hele denne sag har fået, de afsætningsmuligheder, der er kommet til at foreligge på tredieland, i egentligste forstand har direkte relation til Englandsaftalen eller til den udtalelse, som blev fremsat fra engelsk side gående ud på, at de i og for sig ønskede, at man fra dansk side begrænsede produktionen. Det er min bestemte opfattelse, at den situation, vi står i, har sin foranledning og sin baggrund i, at der helt ekstraordinært er kommet et behov i tredieland, som ingen havde kunnet forudse, og det er måske desværre begrænset, hvor meget man kan bygge på det med henblik på fremtiden, men det forhindrer selvfølgelig ikke, at man, når der overgangsvist er afsætningsmuligheder forskellige steder, skal stræbe efter i størst muligt omfang at udnytte afsætningsmulighederne på tredieland. Som sagt, der er ingen, der kan sige noget afgørende om, hvor meget hold der er i det, men vi må altså befitte os på at udnytte dem i det omfang, det er muligt. Der er også grund til at henlede opmærksomheden på, når vi står overfor at skulle træffe en ny aftale, at vi nu her i foråret har haft visse oplevelser, som gør, at vi, selvom det måske rent øjeblikkeligt kan betyde et minus, dog skal sikre os at have et større kvantum til rådighed, hvorover der kan disponeres mere frit.

Men når jeg har sagt dette, er der også anledning til at minde om, at når vore organisationsfolk er kommet i den situation, som tilfældet er, så skyldes det først og fremmest den kendsgerning, som jeg allerede har berørt, at de afsætningsmuligheder, der har været, bortset fra England, i kraft af spisevanerne har været så forholdsvis begrænsede.

Ser man så på de foranstaltninger af forskellig art, der er blevet bragt i forslag fra organisationsfolkene eller slagterifolkene side, så har jeg ikke været hundrede procent enig med dem, jeg kan næsten sige i mange tilfælde tværtimod, men på den anden side er det også min opfattelse, at mænd, der står i ansvarsfulde stillinger, må have en margin, en vis bevægelsesfrihed. Ellers er der ingen, der i det lange løb kan være

tjent med at have med det at gøre. Jeg kan måske så i forbigående tillade mig også at udstøde det lille hjertesuk, at jeg vil håbe, at organisationsfolkene vil anlægge den samme målestok, når de nu og da med mere eller mindre ret måske kan føle sig foranlediget til at tale os hårdeligt til for foranstaltninger, som vi har fundet det fornødent at sætte i værk.

Vi tager som sagt ministerens redegørelse og jeg kan næsten sige situationen som helhed til efterretning, og så vil jeg gerne udtrykke det beskedne ønske, at de forskellige parter i sagen både fra engelsk og fra dansk side vil drage lære af det, der er sket. Så har det i hvert fald ikke været forgæves.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Der vil sikkert fra alle sider være enighed om det beklagelige i, at det har været nødvendigt midlertidigt at begrænse skinkeeksporten til Amerika. Denne eksport til et nyt marked, som Danmark med store anstrengelser og stor økonomisk indsats har oparbejdet, er af så stor betydning for dansk handel og omsætning og for dansk økonomi, at alle kræfter må sættes ind på at opretholde og udbygge denne eksport. Jeg forstår særdeles vel, at slagteriernes ledelse lægger stor vægt på at tilfredsstille det engelske marked; England er jo vor store kunde, og det er selvfølgelig i alles interesse at bevare dette marked for vor flæskeeksport både nu og med fremtiden for øje. Men når englænderne selv under forhandlingerne om eksportmængderne sidste efterår gav udtryk for, at deres forbrug næste år blev mindre end i indeværende år, og direkte opfordrede Danmark til at finde afsætning for flæskeeksporten andre steder, kan man da ikke i England være overrasket over, at Danmark søger afsætningsmuligheder i andre lande. Under disse usikre afsætningsforhold kan man da heller ikke i England forvente, at Danmark til enhver tid i dette år kan skaffe til det engelske marked nøjagtigt, hvad man på det enkelte tidspunkt ønsker. Danmark kan heller ikke godt være tjent med at blive stillet i den situation, at vi for at levere England tilstrækkelig bacon i indeværende år opfordrer danske landmænd til stor produktion for derefter til oktober at stå med et betydeligt antal svin, som ikke kan afsættes, fordi England nedsætter eksporten

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

af flæsk herfra med 30 000 t for det kommende år. Jeg synes, det måtte være muligt at overbevise de engelske forhandlere om, at en jævn og stabil eksport af bacon fra Danmark vil være betinget af, at der kan skaffes større sikkerhed for vor afsætning efter 1. oktober i år og længere frem i tiden, så vi kan indrette vor produktion derefter.

Den aftale, der nu er truffet mellem slagterierne og konserverfabrikkerne om skinkeeksporten, kan jo ikke ændres igen på nuværende tidspunkt. Konserverfabrikkerne må formentlig indrette sig på at levere færre skinker til USA i de kommende måneder, og det er meget beklageligt. Der er herefter vel kun een mulighed tilbage for at opretholde skinkeeksporten, og det er den, der også er fremført fra anden side her i dag: muligheden af at spare på forbruget på hjemmemarkedet. Hvis hjemmeforbruget af flæsk kunne sættes noget ned, ville der være mulighed for at opretholde skinkeeksporten, og man skulle tro, det kunne lade sig gøre at sætte dette forbrug ned, uden at nogen tog skade deraf. Det skulle også være muligt, at det kunne ske uden at fremkalde prisstigning på flæsket. Jeg vil meget nødig opfordre til, at man gennemfører foranstaltninger på hjemmemarkedet, der nødvendiggør nye restriktioner med hensyn til fordeling, og jeg vil derfor henstille til overvejelse, om der ikke er mulighed for i sommermånederne at erstatte en del af forbruget af flæsk på hjemmemarkedet med kød, så man bliver i stand til at opretholde eksporten af skinker til USA, og om man ikke ved en liberal fortolkning af Englandsaftalen kan skaffe muligheder for, at denne skinkeeksport efterhånden igen kan komme op på sin fulde højde. Jeg henstiller dette til overvejelse. Begrænsningen i leveringen af flæsk til skinkeeksport gælder jo kun til 1. juli, og jeg håber, at situationen til den tid vil være så meget forbedret, at konserverfabrikkerne atter vil kunne få så store leveringer af flæsk, at skinkeeksporten kan fortsætte i fuld udstrækning.

Uden iøvrigt at ville rejse en diskussion om, hvem der har ansvaret for de vanskeligheder, Danmark er kommet i med hensyn til flæskeeksporten, vil jeg dog gerne sige, at landboforeningerne og det store landbrugs

ledende mænd har ikke været gode rådgivere for landmændene i denne situation. For den enkelte landmand har det været yderst vanskeligt at finde nogen linie i de anvisninger, som er givet. For få måneder siden opfordrede man til stor tilbageholdenhed med flæskeproduktionen, og ganske kort tid derefter viste det sig, at vi ikke var i stand til at fremskaffe det flæsk, som der var gode salgsmuligheder for til udlandet. Forhåbentlig har de enkelte landbrugere bedre kunnet vurdere, hvad der tjener det samlede landbrugs og landets interesser med hensyn til flæskeproduktionen, og har indrettet sig derefter i deres bedrift.

Til den redegørelse, som den højtærede landbrugsminister har fremsat, har jeg kun det at sige, at denne redegørelse synes jeg vi må tage til efterretning, og vi må så overveje, om der i de kommende måneder vil vise sig andre muligheder, som kan sikre, at den eksport til tredieland, navnlig til Amerika, som er kommet så godt i gang, kan fortsættes i sit fulde omfang.

Fuglsang: Som alle har været enige om, er det en ganske alvorlig sag, vi her behandler, og derfor vil også jeg gerne takke den højtærede landbrugsminister for den ret omfattende redegørelse, han har givet tinget.

Baggrunden for hele debatten er beklagelig, men også lærerig. Danmark var i den senere tid begyndt med held at oparbejde en række nye gode markeder for vor landbrugseksport, men nu ser vi os pludselig stillet i den situation, at vi på grund af vor stærke binding til England ikke vil være i stand til at betjene vore nye kunder, som det kunne ønskes. Jeg tænker her ikke alene på den dollareksport, som andre ærede ordførere allerede har nævnt — selvfølgelig også på den — men også på andre lande og markeder, som bliver ramt af den situation, vi er kommet i. Alt dette er jo så meget mere betænkeligt, som netop tredielandene i tiden fremover afgjort vil få en stigende betydning for os, idet der jo f. eks. for flæskets vedkommende, som vi drøfter i dag, foruden en prisnedsækning på 7½ pct. sker en nedsækning i eksportmængden til England i indeværende år til 230 000 t og de to følgende år til 200 000 t. Allerede sidste år var situationen sådan

[Fuglsang.]

for os, at f. eks. årets salg af smør, fedt og flæsk til Sovjetunionen ifølge statskonsulent A. P. Jacobsen i „Dansk Landbrug“ bidrog til intet mindre end at afværge en truende dansk afsætningskrise. Også fra engelsk side henstillede man under handelsforhandlingerne, at vi udnyttede alle muligheder for at øge eksporten til tredieland. Man anmodede samtidig Danmark om at holde igen med eksporten til England i oktober kvartal, idet man henviste til sine overfyldte lagre.

Og nu kom altså samme englændere pludselig med sådanne krav om øjeblikkelig øgning af leverancerne til dem, at man har måttet gribe til den regulering af flæskeeksporten, som står på dagsordenen i dag.

Her er det, jeg gerne vil rejse et spørgsmål, som tid til anden er dukket op i offentligheden, men som landbrugsministeren ikke rørte ved i sin redegørelse, nemlig spørgsmålet om en mulig engelsk reeksport af danske landbrugsvarer.

Det er ikke unaturligt, at dette spørgsmål rejser sig. Man husker jo netop, som allerede nævnt, hvordan England som grundlag for sit krav om prissænkning og om øjeblikkelig nedsættelse af eksportmængden henviste til sine vældige lagre, fortalte om, hvordan ikke alene lagerrum og kølehuse var fyldt, men man havde oven i købet også været nødt til at leje skibe. Og så kommer man altså nu i februar måned og kræver leverancerne øget, med den motivering at rationeringen skal opheves i juli måned, altså om knap et halvt år. Er det så i og for sig underligt, at folk spørger om grunden hertil? At folk spørger sig selv, hvor alt dette flæsk pludselig er blevet af? Det kan dog ikke være unaturligt, at folk sig imellem ymter noget om, at englænderne, som de handelsfolk de nu engang er, måske selv udnytter de gode tredielandspriser ved at videresælge de danske landbrugsprodukter og selv stryge fortjenesten.

Rent umiddelbart vægrer jeg mig ved at tro andet, end at regeringen, før den så loyalt går ind på at overholde sine forpligtelser overfor England, også har undersøgt, hvordan det i så henseende er med englændernes loyalitet. Netop derfor ville jeg

være glad ved, om ministeren vil være i stand til at svare på, om regeringen har undersøgt, hvordan disse forhold ligger.

Jeg skal iøvrigt ikke komme ind på, hvordan den nuværende situation på en sørgelig måde bekræfter vi kommunisters indvendinger mod en altfor ensidig binding af vor landbrugseksport til England. Man talte jo dengang om nødvendigheden af at sikre sig et godt og varigt engelsk marked, og man talte om tredielandenes usikkerhed og ustabilitet. Nu ser man altså, hvordan det forholder sig med englændernes stabilitet og hensynsfuldhed, samtidig med at vi har set, hvordan spørgsmålet om øget tredielandshandel i meget høj grad er et spørgsmål ikke om muligheder, men om god vilje. Det er, som venstres formand, det ærede medlem hr. Erik Eriksen, sagde forrige søndag i Odense, vi kan ikke fremover regne med ret meget større eksport til England; kolonitiden er ved at være til ende, og økonomisk, produktionsmæssigt og forbrugsmæssigt flyttes centrum fra vest mod øst.

Men iøvrigt indeholder hele den nuværende situation endnu et par spørgsmål af interesse.

Der er for det første et spørgsmål, som allerede har været berørt, nemlig om ansvarligheden. På den ene side står landbrugs eksportorganisationers afgørende indflydelse på Englandsaftalen og deres dermed givne medansvar for dens konsekvenser. I den henseende vil jeg henvise til referatet i „Dansk Landbrug“ af andelsslagteriernes delegeretmøde og af formanden, proprietær K. Røhr Lauritsens tale. Han citerede netop deri en udtalelse af den daværende statsminister, det ærede medlem hr. Erik Eriksen, fra forhandlingerne gående ud på, at naturligvis havde slagterierne — når de fik deres delegeretmødes tilslutning — deres suveræne ret til selv at bestemme over salget af deres produkter og vilkårene herfor.

Det er jo ingen helt ringe rettighed, en ret, som ikke mange kredse i dette land kan prale af at have, men da det er fra disse kredse, man især hylder princippet om frihed under ansvar, er det også et ikke ringe ansvar, der følger hermed.

Det er derudfra, man efter min mening skal se den anden side af sagen, nemlig den henvendelse, som allerede er nævnt af det

[Fuglsang.]

ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg), fra landboforeningerne til regering, folketing og offentlighed om en begrænsning af svineproduktionen. Som man vil erindre, nævnte man som middel til denne begrænsning eller nedskæring, at der skulle gennemføres en importregulering af korn. Nu kan det ved en sammenligning mellem denne propaganda for nedskæring af svineproduktionen og så den nuværende situation være fristende — sådan som det også har været gjort — simpelthen at tale om dårligt købmandsskab og om dårlige vejledere og rådgivere, men i virkeligheden er det noget helt andet og noget mere, der foreligger. Kravet om kornstop er jo simpelthen et stykke klassepolitik af det rene ste vand, uden hensyn til det øvrige samfunds interesser.

Det afgørende for de kredse, der kræver kornregulering og samtidig begrænsning af svineproduktionen, er, at kornregulering betyder prisstigning for korn og dermed øget fortjeneste for dem selv. At det så sker på husmændenes og — efter rugbrødstilskuddets bortfald — på forbrugernes bekostning, er for dem mindre væsentligt.

En anden faktor i de allerede foretagne reguleringer såvel som i det af slagtermestrenes landsforening og eksportør- og kødgrossistforeningen udarbejdede forslag er hensynet til forbrugerne og hjemmemarkedet, spørgsmålet om at begrænse hjemmemarkedet og nedskære dette. Det er udmærket, at andelsslagerierne har lovet ikke at udnytte situationen til at sætte priserne op. Men det gjorde de jo heller ikke sidste efterår, og alligevel så man en meget stærk stigning i kødpriserne, som forbrugerne kom til at betale. Medens engrosprisen på flæsk, den betaling producenten får for det store arbejde med at opdrætte dyret, var 4 kr. 33 øre pr. kg, måtte forbrugeren betale 6 kr. 83 øre. D. v. s. at mellemhandleren for sit trods alt mere beskedne arbejde tog 2 kr. 50 øre. Til sammenligning kan nævnes, at 5 år tidligere, altså i 1949, var den tilsvarende avance 98 øre, og man klarede sig udmærket med det.

Jeg drager denne side af sagen frem for at spørge om ikke just landbrugsministeren så hans kollega handelsministeren, hvad hun i så fald har tænkt sig at gøre for at

hindre mellemhandlerne i at udnytte situationen til egen fordel. Jeg føler mig så meget mere foranlediget til at spørge netop nu, som jeg husker, at spørgsmålet om mellemhandlerpriserne et par gange er stillet af det ærede medlem fru Alvilda Larsen, uden at den højtærede handelsminister endnu har følt sig foranlediget til at svare derpå. Jeg spørger mig selv: Hvorfor denne tilbageholdenhed? Kan det betyde, at handelsministeren og prismyndighederne ikke ønsker at beskæftige sig med sagen, ikke ønsker at gribe ind overfor eventuelle prisstigninger på kød, men at de vil lade sagen gå sin skæve gang? Efter min mening har ikke alene jeg, men også producenter og forbrugere her i landet krav på at få et svar. Det er klart, at forbrugerne — og det gælder især arbejderne og deres koner, som skal slå sig igennem med en ringe løn — ønsker at få deres varer så billigt som muligt. Netop fordi de er arbejdere og ved, at arbejderen er sin løn værd, erkender de, at også producenten har ret til en rimelig betaling for sit arbejde, og derfor er begge parter interesserede i at begrænse mellemleddets fortjeneste og holde den indenfor rimelige grænser; de er interesserede i, at der i en situation som denne drages omsorg for, at mellemleddene ikke får mulighed for at udnytte situationen på forbrugernes og producenternes bekostning. Derfor ville jeg gerne, om den højtærede handelsminister kunne give mig et svar.

Oluf Pedersen: For et par dage siden udtalte en fremtrædende politiker ifølge den konservative presse, at det, vi trængte til her i landet for at få fremmet eksporten, var højere told. Jeg synes, at når man her drøfter eksportmulighederne, er der grund til at gøre opmærksom på, at en sådan påstand strider imod de gamle liberale sandheder, ifølge hvilke told modvirker samhandel og dermed også eksport. Hvad angår den drøftelse, som finder sted i dag, kan jeg ikke nægte, at mig forekommer det, at den aftale, som i august 1953 blev truffet mellem organisationerne og den engelske stat, er underlig gammeldags; den har ligesom overset de muligheder, der allerede dengang var for eksport af dåsemad, som jeg tror fremover kan få den allerstørste betydning. At der er truffet denne ordning,

[Oluf Pedersen.]

kan man vel ikke kritisere den højtærede landbrugsminister for, så meget mindre som landbrugsministeren ikke var landbrugsminister dengang. Man må vel også sige, at det er en privat aftale, selvom den blev godkendt af den tidligere regering. Dette regeringens forhold til aftalen vil jeg gerne være helt klar over, det er vist ikke så ligetil. Det kan jo ikke være sådan, at der træffes en privat aftale, og derefter sætter man uden videre regeringen i funktion, så landbrugsministeren springer frem til udsætning for de organisationer, som har truffet aftalen.

Også jeg har været meget forundret over de advarsler, der blev fremsat af Landbrugsrådets præsident imod en kornimport, for at man ikke skulle få for meget at eksportere, og ikke mindre forundret over udenrigsministeren, som overfor udenlandske journalister beklagede, at man manglede afsætningsmuligheder for landbrugsvarerne. Jeg tror, det var dagen, før den højtærede landbrugsminister begrænsede eksporten. Det ser ud, som om den højtærede udenrigsminister og den højtærede landbrugsminister ikke har været i stand til at tale med hinanden. Det er et underligt forhold.

Det er også besynderligt — og jeg forstår godt, at det konservative folkeparti reagerer lidt overfor det — at når der så skal ske en begrænsning af tredielands-eksporten, går det ud over de bedst betalte varer, så at vi mister indtægter ikke alene i kroner, men også i dollars.

Nu blev jeg ikke helt klar over, hvad det var det ærede medlem hr. Aksel Møller ønskede, men det var vel en regulering af det hjemlige marked. Forudsætningen må i så fald vel sagtens være en højere pris på visse produkter og en lavere pris på andre. Jeg går ud fra, at de konservative ikke ønsker en rationering, og kan man finde en praktisk løsning på anden måde, kan der vel ikke under de givne forhold siges noget derimod.

Jeg er enig med det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) i, at de udtalelser, som er blevet fremsat af tidligere medlem af tinget hr. Pinstrup, stod mærkeligt til situationen, men forsåvidt overrasker det mig ikke, for når hr. Pinstrup begynder at lege planøkonomi, er det, ligesom når

socialdemokratiet leger planøkonomi: man beskæftiger sig med noget, man ikke har forstand på. Hvis man havde forstand på det, beskæftigede man sig ikke med det, men det er en anden side af sagen.

Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) var noget overrasket over de engelske ønsker, og det synes jeg nok der kan være en vis grund til, men det er mærkeligt at tænke på den kritik, man i sin tid fremførte, efter mit skøn med rette, overfor en minister, der havde sluttet en aftale med hensyn til afsætning af flæsk, som gik ud på lavere priser fremover. Nu oplever vi gennemførelse af en aftale, truffet med den daværende regerings tilslutning, med både faldende priser og faldende mængder. Det er vist ikke nogen god måde at lave en aftale på. Man må dog se på, hvordan den vil virke fremover, hvordan den vil virke ind på produktionen, idet de forholdsvis højere priser og de større muligheder for afsætning i øjeblikket fremmer produktionen, og så har man for meget, når man kommer længere frem.

Når det ærede medlem hr. Sønderup, som måske er den egentlige ansvarlige, ønsker at tage landbrugsministerens redegørelse til efterretning, vil også jeg tilråde det under de givne forhold i det håb, som det ærede medlem hr. Sønderup gav udtryk for, at man vil drage lære af det skete fremover.

Tholstrup: Det var en ulykkelig situation, da man i 1932 gav ministeren rådighed over den danske baconeksport og ikke fulgte retsforbundets krav om, at produktionen til hjemmemarkedet blev fri, og at der iøvrigt blev fri adgang for enhver til de markeder, som lå udenfor Englandsmarkedet. Jeg var en af de uheldige landmænd, der dengang havde lagt vægt på svineproduktionen, således at jeg også havde svin i min kostald. Da min produktion blev skåret ned til 2 pct., måtte jeg indstille denne form for landbrug. Svinekortene blev jo givet til dem der havde køer og megen jord. Derved blev flæskeproduktionen kunstigt lagt om fra dem, der havde mange svin og forstand på det, til folk, der aldrig før havde interesseret sig for denne produktion, nemlig de, der havde en stor kostald og megen jord, og som var vant til at sælge korn og skummet mælk enten til ost eller til

[Tholstrup.]

opdrætning af fedesvin. Nu har vi en lignende situation, og så lader man sig svinebinde af en kontrakt og kan ikke engang tale sig tilrette om tingene.

Det er en mærkelig opfattelse af handel og handelspartnerprincippet, at man ikke skulle kunne tale sig tilrette, fordi der står i aftalen, at af nedskæringen på hjemmemarkedet skal de 90 pct. gå til Englandsmarkedet og kun 10 pct. til tredieland. Når England er fiffig, hvorfor så ikke selv være fiffig? Der tales udtrykkeligt om baconsvin. I 1932 havde vi et andet begreb, som hed Tysklandssvin. Man havde to produktioner i gang, en for Englandsmarkedet og en for Tysklandsmarkedet. Hvorfor ikke fremhæve det princip igen og sige: vi forbeholder os ret til at opretholde en særproduktion for Englandsmarkedet, som hedder baconsvin, og en produktion for tredieland som den, man dengang havde i form af Tysklandssvin? Derved ville der blive produkter nok til at betjene begge markeder. Det kan godt være, der er lidt for fiffigt, men hvorfor så ikke gå til handelspartneren og sige: lad os tale om det og se at få en ordening, hvorefter alle parter kan blive tilfredse!

Det kan man, hvis man forhøjer vægtgrænsen 3—4 kg. Det ville netop give de 5 pct., der er brug for, og så har man alt det, der skal til, uden at forringe produktionen og uden at ramme en eneste, men det kræver naturligvis, at man taler med sin handelspartner, og hvis handelspartneren ikke vil det, må man bruge andre former fremover.

I hvert fald kan det ikke længere tolereres, at man går til regeringen og får godkendt aftaler, som den enkelte landmand ikke har haft lejlighed til at godkende. Hvis andelsslagterierne finder det for godt at sælge 90 pct. af produktionen til Englandsmarkedet, bør de være forpligtet til at gå ud til de enkelte landmænd og sikre sig det antal svin, som de vil sælge til Englandsmarkedet. Så må konkurrencen mellem op-

køberne foregå ude hos landmændene, så må skinkefabrikkerne købe svinene til deres eksport i konkurrence med andelsslagterierne, som køber til deres eksport, og så må landbrugsministeren holde sig derfra og lade handelen være fri, så vi bliver fri for denne form for restriktioner. Hvis ikke vi kan få en fredelig ordening, må vi bruge lidt skrappere midler, men hvorfor ikke tage det lettest tilgængelige, forhåndenværende middel: at sætte vægtgrænsen i vejret. Så har man løst alle problemerne på een gang.

Må jeg lige gøre en bemærkning til det ærede medlem hr. Fuglsang, der hævdede, at detailavancen ved opskæring af svin i visse tilfælde lå på 2 kr. 50 øre pr. kg mod 98 øre i 1949, da der var regulering. Jeg skal deroverfor oplyse, at under de frie forhold i øjeblikket er fortjenesten ved at skære en gris op, fra den købes engros i Kødbyen, til den sælges over disken, ialt ca. 50 kr. Det bliver omkring 76 øre pr. kg. De 98 øres avance er altså under de frie forhold gået ned til 76 øre.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg har ikke meget at tilføje til den udførlige redegørelse, som jeg havde lejlighed til at fremsætte her i det høje folketing den 31. marts.

Spørgsmålet om en begrænsning af forbruget på hjemmemarkedet er imidlertid blevet fremdraget af flere af de ærede ordførere, og jeg vil derfor til indledning give nogle talmæssige oplysninger om denne side af sagen. Det er vist vanskeligt helt nøjagtigt at gøre op, hvor stort hjemmeforbruget egentlig er, men det statistiske departement har beregnet, at hjemmemarkedsforbruget af flæsk i kalenderåret 1953 har været 166 000 t inkl. biprodukter og hjemmeslagtninger. I disse tal indgår hjemmeslagtninger med 20 000 t og biprodukterne med 12 000 t. Slagteriernes leverancer af flæsk til hjemmemarkedet har således i året 1953 andraget ca. 134 000 t, men den leverance omfatter både søer og andre svin. Det er ikke muligt helt nøjagtigt at fastslå, hvor store mængder soflæsk der indgår i

[Landbrugsministeren.]

hjemmeforbruget, men man ved, at den samlede slagtning af søer i 1953 andrød 26 000 t. Heraf eksporteredes ca. 14 000 t. Af de resterende ca. 12 000 t er en del, formentlig ca. $\frac{1}{3}$, anvendt til fremstilling af luncheon meat og andre kødvarer til eksport. Der indgår således 6 000—8 000 t soflæsk i hjemmemarkedsforbruget, og den væsentligste del er anvendt til fremstilling af forskellige kødvarer. Mængden af flæsk af baconsvin til hjemmemarkedet vil på dette grundlag kunne anslås til ca. 125 000 t årlig eller ca. 10 500 t pr. måned.

Det er disse tal, der må danne grundlag for en drøftelse af mulighederne for en forøgelse af baconeksporten til England og flæsk af baconsvin til tredieland med det formål at undgå nedskæring af kødkonservereksporten, særlig dåseskinkerne til USA.

For at undgå en begrænsning af eksporten af dåseskinker er det en forudsætning, at den såkaldte tredielandsret forøges tilstrækkeligt. Da tredielandsretten kun andrager 10 pct. af den samlede mængde baconsvin, der er til rådighed til eksport, vil det sige, at leverancerne til hjemmemarkedet skal nedskæres med 10 gange så stort et kvantum som det, man ønsker fremskaffet til oparbejdning til dåseskinker.

Den begrænsning, der i henhold til den mellem Eksportsvineslagteriernes Salgsforening og Kødkonserverfabrikanternes Sammenslutning truffe aftale har fundet sted, andrager i forhold til den eksport af de nævnte varer i de sidste måneder forud for begrænsningen 400—500 t månedlig. For at fremskaffe denne mængde baconsvin skal det samlede antal baconsvin til eksport forøges med 4 000—5 000 t månedlig. Da hjemmeforbruget i henhold til de tal, jeg har nævnt, kun andrager 10 500 t månedlig, vil enhver kunne forstå, at det vil være ganske ugerligt at nedskære hjemmeforbruget så meget, at man kan undgå en begrænsning af eksporten af dåseskinker.

Man kan naturligvis ved at underforsyne hjemmemarkedet gennemføre en lempelse af den begrænsning af eksporten, som er sket i henhold til den truffe aftale, men dersom en nedskæring af hjemmemarkedets forsyning skal have et omfang, så det får mærkbar betydning overfor tredielandseksporten,

vil det betyde varemangel og dermed følgende prisstigning.

Der har jo været meget bladskriveri om denne sag, og der har været mange misforståelser i disse bladskriverier. Jeg har set, at forskellige blade i den senere tid har været inde på, at man kunne have undgået nedskæring af skinkeeksporten, hvis man havde foretaget en mindre reduktion af tilførslerne af flæsk til hjemmemarkedet, og det er denne betragtning, som det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) og det ærede medlem hr. Aksel Møller har været inde på. Jeg har set, at der i flere blade er nævnt, at en nedskæring på 15 pct. af hjemmemarkedets forsyning var det, der skulle til, for at vi kunne opretholde skinkeeksporten. Jeg vil bruge dette eksempel med de 15 pct.

I 1953 udgjorde tilførslen af baconsvin til hjemmemarkedets forsyning gennemsnitlig ca. 10 000 t månedlig, og en nedskæring på 15 pct. heraf ville betyde, at der ville blive ca. 1 500 t flæsk mere til rådighed til eksport. Da slagterierne imidlertid selv med en sådan forøgelse af eksportmængderne ikke mener, at Englandskontraktens maksimumskvanta, ca. 230 000 t bacon, vil blive nået, og da England har erklæret, at det vil henholde sig til sin kontrakt og forlange leverancer i overensstemmelse med dennes bestemmelser, er det kun 10 pct. af den nævnte månedlige besparelse, der vil blive til rådighed til eksport til tredieland.

Hvis man derfor skulle stræbe imod en eksport af dåseskinker af samme størrelse som i de første tre måneder af indeværende år, hvor den gennemsnitlige månedlige eksport har andraget 1 400 t og til eksport mod dollars alene ca. 1 250 t, vil det ses, at et sådant indgreb langt fra klarer sagen.

Der vil kunne blive tale om, at nedskæringen vil kunne blive lidt lempeligere, end den er efter den indgæede aftale, idet skinkeeksporten vil kunne forøges fra 950 t til 1 100 t pr. måned, men selv en så moderat nedskæring i hjemmemarkedsforbruget som den omhandlede vil ikke kunne undgå at medføre meget følelige virkninger for forbrugerne såvel med hensyn til forsyningen af varer som med hensyn til priserne. Man må ligesom i tidligere knaphedsperioder regne med, at det vil blive nødvendigt at

[Landbrugsministeren.]

gennemføre såvel en rationeringsordning som en kontrol med priserne. Rationeringsordningen vil igen nødvendiggøre en kontrol ikke alene med slagteriernes leverancer af flæsk og varer af flæsk til hjemmemarkedet, men også med de private slagteres slagtninger såvel i eget som i offentligt slagtehus. Endvidere må der gennemføres kontrol med de over 200 000 svineproducenters hjemmeslagtninger for at forhindre, at hjemmeslagt flæsk gøres til genstand for omsætning.

Man må derfor, før man skrider til en så indgribende beslutning som en begrænsning af hjemmemarkedsforbruget af flæsk, afveje fordelene og ulemperne ved en sådan foranstaltning mod hinanden. Jeg finder ikke, at situationen er af en sådan karakter, at man bør skride til indgreb overfor hjemmemarkedets forsyninger for at opnå en mindre lempelse i den aftalte midlertidige begrænsning af skinkeeksporten.

Jeg har i går fået en henvendelse fra Danske Slagtermestres Landsforening og Dansk Eksportør- og Kødgrossistforening, hvori de to organisationer foreslår, at der for en kortere periode indføres en afskæringsordning for skinker på hjemmemarkedet. De to organisationer har tænkt sig ordningen praktiseret på den måde, at det pålægges detailslagterne at afskære skinkerne af de hele og halve svin, som de modtager fra slagterierne, hvorefter disse skinker klausuleres til levering til fabrikanter og eksportører af dåseskinker til dollarbetalende markeder, først og fremmest USA.

Såfremt det kun drejede sig om at fremskaffe det fornødne kvantum skinker til fremstilling af dåseskinker til eksport, ville en sådan ordning sikkert være velegnet til at løse problemet. Det har imidlertid aldrig været vanskeligt for konserverfabrikkerne at få de fornødne skinker i den tid, eksporten heraf var ubegrænset, så dette spørgsmål synes at være løst uden noget som helst indgreb fra myndighederne. Det kan i denne forbindelse oplyses, at der til eksport af dåseskinker i 1953 medgik ca. 50 pct. af skinkerne af de svin, der blev leveret til hjemmemarkedets forsyning. I de første tre måneder af indeværende år er denne andel endda blevet betydeligt forøget, uden at man har hørt om nogen som

helst vanskelighed for konserverfabrikkerne med at få de fornødne mængder råvarer. Det er således ikke i den situation, vi her taler om, spørgsmålet om det fornødne kvantum skinker, det drejer sig om. Tværtimod må man regne med, at man ved en afskæringsordning som den foreslåede ville få mange flere skinker til rådighed, end det ville være muligt at afsætte i udlandet i form af dåseskinker, og herved rejser sig spørgsmålet om, hvordan man skal få afsat de klausulerede skinker, som konserverfabrikkerne ikke vil kunne aftage.

I øjeblikket er problemet derimod at få forøget den mængde baconsvin, som vi i henhold til baconaftalen med England har ret til at levere til tredieland. Med hensyn hertil virker en afskæringsordning for skinker fuldstændig som en hvilken som helst anden ordning til begrænsning af hjemmemarkedets forsyning, et spørgsmål, som jeg lige har behandlet og derfor ikke skal komme yderligere ind på.

Det ærede medlem hr. Aksel Møller gav i sit indlæg udtryk for beklagelse over, at regeringen har set sig nødsaget til at nedskære eksporten af dåseskinker, som hjembringer betydelige beløb i dollars, for derved at opfylde baconaftalen med England. Det er ikke nødvendigt overfor mig eller overfor noget andet medlem af regeringen at gøre opmærksom på dette problem. Jeg forstår naturligvis lige så godt som det ærede medlem den betydning, det har, at vi har fået oparbejdet dette marked, og at vi har været i stand til at få betydelige beløb hjem i dollars for denne eksport. Jeg forstår også særdeles vel, ikke mindst efter de forhandlinger, jeg har haft med parterne, den store betydning, den har for konserverfabrikkerne. Jeg forstår særdeles vel deres bekymringer for de markeder i udlandet, som de med møje og besvær har fået oparbejdet, og jeg forstår deres bekymringer for beskæftigelsen i deres virksomheder. Det er derfor klart, at man meget grundigt overvejede disse ting, før den aftale blev truffet, som jeg har godkendt. Det ærede medlem hr. Aksel Møller var selv medlem af den regering, som sad, dengang baconaftalen med England blev indgået, og jeg går ud fra, at det ærede medlem er enig med mig i, at aftalen må holdes. Jeg advarer imod, at folketinget forsøger at gribe

[Landbrugsministeren.]

ind på en sådan måde, at slagterierne, som først og fremmest sammen med den daværende regering har ansvaret, ikke bliver i stand til at holde den aftale, man har indgået med England.

Der tales om at standse eksporten til USA, men det er ikke det, der foreligger. Med den ordning, der nu er truffet, er det muligt i indeværende år at eksportere betydelig større mængder till USA, end vi eksporterede i 1953.

Det ærede medlem hr. Aksel Møller spurgte mig, hvem der skal fortolke aftalens ord om, at 90 pct. af eksportsvinene skal gå til England. Der er ikke mulighed for megen fortolkning. Aftalens ord her er temmelig klare: 90 pct. af de til bacon egnede svin har vi forpligtet os til at levere til England.

Det ærede medlem hr. Fuglsang spurgte, om regeringen havde undersøgt, om der nu ikke foregik reeksport fra England. Efter de for mig foreliggende oplysninger er talen om denne reeksport en myte, som fuldstændigt savner grund i virkelighedens verden.

Det ærede medlem hr. Oluf Pedersen kritiserede slagterierne for den aftale, der blev truffet i august måned 1953, da man indgik en aftale om mindre kvanta og lavere priser. Efter det ærede medlems mening var dette en dårlig aftale. Jeg er ikke sikker på, at det ærede medlem havde været i stand til at få en bedre aftale i stand; det er betydelig lettere at være bagklog end at skulle se ind i fremtiden og vurdere virkningerne af en aftale, man er i færd med at afslutte.

Jeg nærer den dybeste respekt for det ærede medlem hr. Tholstrups forretningsans og fiffighed, men at dømme efter det, det ærede medlem udviklede her, tror jeg, det ærede medlem er lidt for fiffig til at have ansvaret for en stor organisation og for et lands handelsaftaler. Vi må nemlig ikke glemme, at i 1953 aftog England 98 pct. af hele vor flæskeeksport, og det er derfor ikke underligt, at landbruget lægger megen vægt på at bevare dette marked, og at man ikke egentlig føler nogen trang til at følge det ærede medlem hr. Tholstrups anvisninger på mere eller mindre fiffighed — jeg forstod i retning af at snyde englænderne.

Aksel Møller: Jeg kan ikke helt godtage den højtærede ministers svar til mig, idet jeg er bange for, at ministeren ikke har forstået min tankegang. Min tankegang er den, at hvis det er således, at en forøgelse af eksporten, muliggjort ved en større tilbageholdenhed på hjemmemarkedet, for 90 pct.s vedkommende skal gå til England, er det et ubilligt krav fra engelsk side, og det må påhvile den danske regering at påvise dette overfor englænderne og søge at opnå en bedre fortolkning af denne bestemmelse. Da aftalen i sin tid indgik, lå det nogenlunde fast, hvad der var hjemmemarkedsforbrug, og hvad der var eksport. Det er derfor ganske naturligt, at hvis Danmark for at bevare sine nye eksportmarkeder giver afkald på en del af sit hjemmeforbrug, som England ikke kunne have ventet eller regnet med at få nogen andel i, må regeringen overbevise englænderne, eller i alt fald søge at gøre det, om, at de ingen moralsk ret har til dette kvantum. Men har man gjort forsøg på at forhandle med englænderne herom? Hvem har ført disse forhandlinger med England? Har det danske udenrigsministerium og vor handelsrepræsentanter i udlandet gjort det, eller har man bare siddet herhjemme og accepteret en fortolkning, som spænder ben for en udvikling af eksporten i den retning, som vi alle er enige om er ønskelig?

Den højtærede minister såvel som hans partis ordfører, det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg), søgte straks at skræmme mig ved at fremhæve det synspunkt, at en formindskelse af hjemmemarkedets forsyning nødvendigvis måtte føre til rationering og priskontrol. Jeg bestrider, at det behøver at være således, at England skal have 90 pct. af det, hjemmemarkedet giver afkald på. Det burde være muligt for regeringen ad forhandlingens vej at opnå, at dette ikke sker. (Afbrudelse af statsministeren [Hans Hedtoft]). Ja, men regeringen kan i hvert fald gøre forsøget eller redegøre for her i dette ting, at den har gjort forsøget. (Statsministeren [Hans Hedtoft]: Det kan vi heller ikke!). Det forekommer mig at være en mærkelig tankegang, at regeringen ikke mener, den kan tale Danmarks sag i et sådant forhold. (Statsministeren [Hans Hedtoft]: Det har vi gjort!). Så beder jeg blot om at få en redegørelse for, hvad den høje

[Aksel Møller.]

regering har udrettet på dette område. Andet og mere beder jeg ikke om i denne omgang.

En forøgelse af eksportmulighederne til tredielandene er ikke ensbetydende med, at vi her i landet behøver at kaste os ud i rationering og priskontrol, al den stund det drejer sig om en meget begrænset periode og et begrænset kvantum. Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) mente, at kredse, der ville liberalisere, her var på vej til at tilråde rationeringer. Ingenlunde. I det hele taget må jeg spørge: Er vi kommet så vidt her i landet, at vi, fordi vi skal give afkald på noget af en vare i kortere tid, absolut skal indrette os efter det matematiske højeste retfærdighedsprincip? Hvis det stadigvæk skal være ledetråden for dansk handelspolitik, vil vi meget let komme ud i betydelige vanskeligheder, der vil slå bunden ud af vor valutakasse.

Oluf Pedersen: Jeg fremsatte før nogle bemærkninger om faldende priser, og det så ud til, at ministeren var uenig med mig deri. Det giver mig grund til at fremholde, hvad der skete i sin tid, da Christmas Møller som udenrigsminister sluttede en aftale om forholdsvis høje flæskepriser, som gradvis skulle falde. Herved ville man begunstige en stigende produktion, og når så produktionen var steget, skulle prisen sættes ned; det var det, der var det uheldige. Den aftale, som er truffet af landbrugsorganisationerne, er ringere end den, som daværende minister Christmas Møller i sin tid blev kritiseret så hårdt for, idet man nu ikke alene træffer aftale om højere priser og større mængde til at begynde med, men bestemmer, at senere, når produktionen er drevet op, skal både priser og mængde gå ned. En sådan aftale er til gavn for forbrugerne, men til skade for producenterne. Den kunne man godt have lavet bedre. Jeg hørte nok, den højtærede landbrugsminister sagde, at man ikke måtte være så fiffig igen, men man kan også være for meget af det modsatte.

(Kort bemærkning).

Tholstrup: Til den højtærede landbrugsminister vil jeg sige, at det er englænderne,

der er fiffige. Hvis de ikke vil anerkende en reel forbedring, som kan opnås gennem vægtforøgelse, så der skaffes varer både til tredieland og til hjemmemarkedet samtidig, hvis man ikke kan forhandle sig tilrette, fordi englænderne vil holde sig til kontraktens bogstav og se bort fra dens ånd, må vi underkaste kontrakten en nærmere granskning, og der er ingen tvivl om, at der i kontrakten er visse muligheder, men jeg er dog ganske overbevist om, at man kan forhandle sig tilrette, når det ikke betyder færre tons bacon til englænderne. På dette grundlag mener jeg der må kunne optages forhandlinger, og så får man sikkert et godt resultat — i stedet for blot at anerkende den nuværende situation.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg vil sige til det ærede medlem hr. Aksel Møller, der så udmærket redegjorde for, at Danmarks interesser må hævdes overfor England, at sådanne betragtninger har naturligvis ligget til grund for forhandlingerne; jeg har personlig overfor repræsentanter for den engelske regering gjort disse synspunkter gældende. Jeg ville ikke have noget imod, at vi fortsatte denne diskussion nogle timer endnu, dersom den bare kunne føre til det resultat, at vi kunne få noget mere flæsk frem, så vi både kunne opfylde vore forpligtelser overfor England og få noget mere at eksportere til USA; det er der imidlertid ingen mulighed for, selvom vi fortsætter denne diskussion aldrig så længe.

Jeg sætter pris på, at det ærede medlem hr. Aksel Møller sagde, at han forstod de vanskeligheder, jeg havde haft i de forhandlinger, der har været ført. Situationen var nemlig den, at man mente, det var nødvendigt, vi helt standsede eksporten til andre lande. Det var i denne situation, jeg greb ind og fik genoptaget de forhandlinger, som dog, synes jeg, har ført til et ret acceptabelt resultat. Jeg kan ikke se rettere, end at vi nu må se tiden an og foreløbig disponere efter den plan, der er lagt. Jeg lægger megen vægt på, at der nu er skabt muligheder for, at leverancerne til det amerikanske marked ikke standses eller foregår ujævnt, men at de kan foregå stadigt og jævnt måned efter måned, og i forhold til det, som Danmark solgte af denne vare på det amerikanske marked i 1953, er der,

[Landbrugsministeren.]

som jeg tidligere har sagt, ikke tale om nogen nedskæring, men om en meget betydelig og glædelig forøgelse. Jeg er naturligvis villig til til enhver tid at drøfte denne sag med folketingets vareforsyningsudvalg. Jeg håber ligesom alle de ærede ordførere, at denne reduktion i leverancerne til USA ikke skal blive af længere varighed. Den trufne aftale med organisationerne gælder jo kun til 1. juli og indeholder den bestemmelse, at hvis der sker en forbedring af svineleverancerne, skal forøgelsen først og fremmest komme skinkeeksporten til gode.

Sønderup: Blandt andre udtalelser fremsatte det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) nogle om mulighederne for at mindske flæskforbruget ved hjælp af øgede kødtilførsler til hjemmemarkedet. På den givne foranledning skal jeg oplyse, at kødet er glædeligvis ved at være næsten lige så stor en mangelvare som flæsk; vi er i dag endogså i stand til at sælge kød som en slags dollarvare.

Landbrugsforeningernes meget omdiskuterede udtalelse har jo også været fremdraget her i dag. Nu er jeg hverken forlovet eller gift med landbrugsforeningerne, men jeg synes dog, det i sandhedens interesse bør siges, at det er ikke helt rigtigt, når det har været fremhævet, at landbrugsorganisationerne i denne udtalelse har givet udtryk for et direkte ønske om en begrænsning af svineproduktionen. Det, udtalelsen giver udtryk for, er, at man bør søge at tilpasse produktionen efter salgsmulighederne. Men det er jo noget ganske andet; man bør dog heller ikke lægge mere ind i ordene end ret og rimeligt er.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Da jeg første gang havde ordet, indledte jeg med at sige, at jeg tog ministerens redegørelse til efterretning, og jeg sagde endvidere, at jeg betragtede den aftale, der nu er truffet om levering til konservesindustrien, som gældende i de kommende tre måneder. Jeg tilrødede derefter, at man i tiden, indtil der skulle træffes ny aftale, overvejede mulighederne for bl. a. ved at formindske forbruget herhjemme at skaffe mere til rådighed til eksport. Jeg er fuldkommen klar

over alle de vanskeligheder, der er forbundet hermed, men det forekommer mig alligevel, at ministeren fortolker aftalen med England for rigoristisk. Det har altid været sådan, at en del af de svin, der blev produceret herhjemme, ikke var egnet til baconeksport og derfor var til rådighed for hjemmemarkedet og tredieland; det kan ikke være sådan, at den aftale, der er truffet med England, skal omfatte alt, hvad der er egnet til eksport — også det, som ikke er bacon. Derfor synes jeg ikke, det gavner sagen, at man i den grad fæster sig ved 90 pct.-reglen uden at tage det forbehold, som er naturligt og selvfølgeligt: at hvad der ikke egner sig til bacon, har vi til fri rådighed udenom aftalen.

Jeg har ikke tilrådet, at man ikke skulle holde aftalen; jeg har tværtimod understreget, at England er vor store kunde, og at det naturligvis er givet, at vi bør fastholde og tilfredsstille dette marked, så langt vi overhovedet er i stand dertil. Men det må dog siges, at eksporten til England ikke er bundet på den måde, at vi for hver uge skal levere et bestemt kvantum, og at der kan komme perioder, hvor det vil være i begge parter interesse, at vi leverer flæsk andre steder — hvad England har været indforstået med — ligesom man fra engelsk side også må kunne forstå — hvad jeg synes man meget vel kan fremføre overfor England — at når England stiller sig på det standpunkt, at det siger til os, at fra 1. oktober må vi regne med en mindre eksport til England af dansk flæsk, vil vi, hvis England ikke i den foreliggende situation kan give os visse tilsagn om, at en sådan nedskæring måske ikke kommer, være nødt til at disponere efter den anvisning, England har været med til at give os: at søge at finde andre markeder til den tid.

Jeg tror alligevel, ministeren skulle lytte til mit råd om at overveje dette, før der træffes ny aftale med konservesfabrikkerne, for det er vigtigt at holde det marked, vi har i Amerika. Den fortolkning, ministeren så stærkt fremhæver, kan jeg ikke være helt enig med ham i. Jeg synes, de grunde, jeg har anført, taler for, at der er flæsk til rådighed på markedet herhjemme, som kan anvendes, uden at det berøres af 90 pct.-reglen for baconleveringen til England.

(Kort bemærkning).

Aksel Møller: Jeg takker den højtærede landbrugsminister for den oplysning, han har givet, om, at han direkte overfor den engelske partner i dette handelsforhold har plæderet danske synspunkter.

Jeg forstår det på den måde, at den højtærede landbrugsminister ikke er enig i den engelske fortolkning af kontrakten. Jeg forstår det på den måde, at den højtærede landbrugsminister ved den pågældende lejlighed har fremhævet det synspunkt, at hvad vi giver afkald på af vort normale hjemmemarkedsforbrug, ikke kan komme ind under 90 pct.-klausulen og ikke bør gøre det.

Jeg takker for den meddelelse, den højtærede landbrugsminister har givet, og iøvrigt for det forløb, denne forhandling har fået, idet den jo har vist, at den højtærede landbrugsminister ligesom vi beklager den udvikling, der har fundet sted på dette område.

Landbrugsministeren (Smørum): For en ordens skyld finder jeg det nødvendigt at sige til det ærede medlem hr. Aksel Møller, at i den forhandling, jeg havde med repræsentanter for England, var der ikke tale om nedskæring af hjemmeforbruget. Det, der blev drøftet, var først og fremmest den stilling, man fra Englands side havde taget i henseende til at se stort på, at vi solgte vort flæsk andre steder, og de vanskeligheder, Danmark var kommet i derved, at vi naturligvis havde udnyttet de salgsmuligheder, der var i Amerika, Rusland, Tyskland og andre steder, og overfor den stilling, engelske myndigheder havde taget, gjorde vi gældende, at man naturligvis ikke nu pludselig kunne forlange, at vi skulle opfylde vor leveringspligt til 100 pct. Det var de betragtninger, der var tale om; der var ikke tale om en nedskæring på hjemmemarkedet. Jeg må ærlig talt sige, at den tanke ikke har strejft mig, at vi i et land som Danmark, der har den største flæskeproduktion i verden, samtidig med at England vil ophæve rationeringen, skulle gå til en underforsyning af hjemmemarkedet — det har overhovedet ikke strejft min fantasi, dengang vi drøftede dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Aksel Møller: Jeg takker den højtærede landbrugsminister for den udtalelse, han nu har fremsat, og jeg håber, jeg må have lov til at forstå den på den måde, at man ved fortsatte forhandlinger udadtil om dette problem vil søge at sikre vor bevægelsesfrihed med hensyn til hjemmemarkedets forsyning i forhold til eksporten.

Hermed sluttede forhandlingen om landbrugsministerens redegørelse til folketinget af 31. marts 1954.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 7. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til folketingets vareforsyningsudvalg.*
- 3) *Tredie behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i lov nr. 138 af 29. marts 1947 om foranstaltninger til imødegåelse af ungdomsarbejdsløshed.
- 4) *Tredie behandling af:*
Forslag til lov om udførsel og indførsel af levende dyr m. v.
- 5) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere.

Mødet hævet kl. 16.

90. møde.

Onsdag den 7. april kl. 13.

Første næstformand (Arnth Jensen): Medlemmer af folketinget Gustav Pedersen, Alsing Andersen, Einer-Jensen, Holger Eriksen, Poul Hansen (Kalundborg), Hauberg, Horn, Evald Kristensen, Edel Saunte, Arnth Jensen, Marius Buhl, Erik Eriksen, Thisted Knudsen, Sønderup, Øllgaard, Halfdan Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller, Poul Sørensen, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Steen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte følgende forslag til beslutning af folketinget:

„Folketinget beslutter at nedsætte et udvalg på 17 medlemmer til at overveje, hvorvidt beretningerne fra de i årene 1945—53 virkende parlamentariske kommissioner giver grundlag for at rejse rigsretsanklage mod ministre eller andre særligt ansvarlige for deres forhold ved Danmarks besættelse den 9. april 1940 eller i besættelsestiden.

Udvalget afgiver indstilling til folketinget.“

Udvalget angående forslag til lov om udøvelse af tandlægevirkosomhed og forslag til lov om ændring i lægeloven har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Gustav Pedersen): På forslagsstillerne vegne fremsætter jeg herved forslag til beslutning af folketinget om nedsættelse af et 17 mands udvalg til at undersøge, hvorvidt den parlamentariske kommissions beretninger giver anledning til at rejse rigsretsanklage mod nogen ansvarlig. Grunden til, at der foreslås et særligt udvalg, er den, at udvalget for forretningsordenen ikke finder det rigtigt at påtage sig en opgave, der går så langt ud over dette udvalgs normale funktioner.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministre.

Af *Peter Kristensen* til justitsministeren.

Vil justitsministeren give folketinget en redegørelse for, efter hvilke retningslinier teaterkommissionen af 1954 er blevet sammensat?

Peter Kristensen: Blandt provinsens teater- og musikinteresserede foregangsmænd er der med store forventninger set hen til nedsættelsen af teaterkommissionen af 1954, fordi denne kommission bl. a. skal tage stilling til landsdelsscenernes og landsdelsorkestrenes hele fremtidige økonomiske og organisatoriske grundlag. De store forventninger er imidlertid ikke blevet indfriet, og derfor har jeg tilladt mig at stille følgende spørgsmål:

„Vil justitsministeren give folketinget en redegørelse for, efter hvilke retningslinier teaterkommissionen af 1954 er blevet sammensat?“

Af kommissionens 18 medlemmer repræsenterer kun to de landsdelsscener og landsdelsorkestre, som findes i Aarhus, Odense og Aalborg, og jeg skal i denne forbindelse minde om, at et landsdelsorkester er under oprettelse i Sønderjylland. Hertil kommer, at provinsoperaerne gerne havde set sig repræsenteret i kommissionen.

Der strides i provinsen en tapper strid for at yde ensemblekunst af kvalitet, såvel på det sceniske som på det musikalske område, og man havde håbet, at også den nedsatte kommission ville komme til at repræsentere et kunstnerisk hele, hvor provinsens stemmer ville kunne komme til at lyde med den forholdsvis rigtige styrke i det store sammenspil. Man føler sig imidlertid forfordelt. De økonomiske midler, der stilles til rådighed for provinsens musik- og teaterliv, er beskedne, og det er derfor forståeligt, at der ses hen til den nedsatte kommission med forventning om, at der bl. a. kan rådes bod på dette forhold.

Det er, det skal villigt indrømmes, noget i retning af et puslespil at sammensætte en teaterkommission med et så vidtfavnende arbejdsområde som det, der her er tale om, men mangler nogle af puslespillets småstykker, går helhedsbilledet tabt. Vel hed-